

''Kettingdrogen, dat kun je niet alleen''

Tilburgse textieltekens (II)

door Ton Wagemakers

''Bij deze foto ontbreekt jammer genoeg de kruiwagen'', schreef de Tilburgse amateur-historicus Lambert de Wijs. Het ging over de hier afgedrukte foto van Henri Berssenbrugge van omstreeks 1900. Berssenbrugge had in 1901 met een compagnon een atelier geopend in Tilburg. Net als zijn collega's in die jaren maakte hij sterk geretoucheerde portretjes met geschilderde doeken tot achtergrond. Maar Berssenbrugge ging in zijn Tilburgse jaren (1901-1906) ook experimenteren, zowel binnen als buiten het atelier. Zijn naturalistische inslag begint hier tot ontwikkeling te komen of zoals hij deze tendens zelf omschrijft: ''Een persoon komt ons het meest gelijkend voor, wanneer hij zich bevindt in zijn alledaagse stemming en omgeving''. Een thuiswever of weefster fotografeer je dus niet in het atelier

maar in zijn of haar omgeving: achter het weefgetouw of aan het kettingdrogen. Gelukkig heeft hij dat gedaan. Doch wat er precies gebeurt, wordt niet duidelijk. Het heeft te maken met zijn opvatting dat fotografie als kunst moet worden beschouwd, waar de schoonheid van de vorm centraal staat. Wát op de foto stond, was niet belangrijk maar hoe het stond afgebeeld. De vrouwen en de man op de hier afgedrukte foto worden door hem gebruikt als een pittoresk onderdeel van een artistieke compositie. Desondanks kun je iets over de activiteit leren: het kettingdrogen kon langs de openbare weg plaatsvinden en het werk kon je niet alleen doen.

Lambert de Wijs, niet tevreden met de foto, is in 1933 voor informatie op bezoek gegaan bij Frans

van Geloven. Hij was in de jaren dertig de laatste nog werkzame thuiswever. Op de vraag of hij nog zelf de ketting droogt is het antwoord: ''Je hebt geen plaats meer om langs den weg je krukken te zetten. want alles is volgebouwd. En als dat alles nog ging, wie zou je helpen? Niemand kent er nog iets van; en alleen kun je dat zaakje niet opknappen, dat weet je net zoo goed als ik. Buurman en collega moesten er aan te pas komen om te helpen''. De Wijs legt aan de lezer van het interview uit dat krukken houten gestellen in T-vorm zijn, met pinnen, waarop het garen te drogen wordt gelegd. Op de foto zie je net achter de vrouwen zo'n kruk staan.

Nog steeds zal onduidelijk zijn wat een ketting is en waarom deze gedroogd moet worden. Een korte uitleg. De ketting bestaat uit een

